Ч. 78 (13.317). Львів, середа 29. березня 1933. Poeztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло". Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Рим, Гітлер і Польща.

(Кореспонденція з Варшави).

Варшава під знаком закордонної політики. — Пресова нагінка проти Гітлера. — Збентеження з приводу подорожі Мекдональда і її вислідів. — Гнів на Італію. — Ґенерал Сікорський на ониді. — Глибше в обійми більшовиків.

Варшава, 26. березня 1933.

Крім дефіцитового буджету — лискавкою перемелено т. зв. самоуправні закони, про похорони університетської автономії, про збільшені соціяльні тягарі (це зоветься уніфікацією соціяльного законодавства), про нові надзвичайні повновласти президентові, не рахуючи безлічі інших справ. У кожному іншому часі, серед інших політичних відносин, усіми тими справами був би до краю порушений весь край. Тимчасом єдина університетська справа вийшла поза межі сойму — завдяки активності ендеків, але й боротьба на тому університетському терені добігає до кінця. А сама соймова сесія переживає останні не то дні, а може навіть години. Та проте ніхто соймом не цікавиться. Ніколи так яскраво не проявилася система післятравневого правління у ділянці парляментарного законодавства і законодатної процедури, як в оцих кільканадцяти останніх тижнях. Але нікого це не зворушило і не вивело зі стадії благословеного отупіння. Політичний світ і варшавська прилюдна опінія все ще „наставлені" виключно на закордонну політику (про такі предмети широкого зацікавлення варшавяків як процес Ґорґонової чи змагання атлетів у цирку — не згадую, даремна, що вони й закордонно-політичні проблеми відтискають у тінь).

Нинішні закордонно-політичні настрої Варшави є продовженням усіх тих попередніх, про які ми своєчасно повідомляли: пригадуємо схвилювання поступами ревізіоністичної пропаганди у Франції, потім острах перед активізацією німецької закордонної політики, який загнав Польщу до пакту неаґресії з Совітами, з черги величезне враження від побіди Гітлера, врешті живі відгуки дальших внутрішньо-німецьких подій. Все це на купу, висловлюючись — як кажуть наші сусіди — „skrótem myślowym" — зоветься: **Поморя.** Не все те, що діється у широкому світі, дивиться Варшава крізь призму свого загроженого стану посідання на півночі держави. І до комплексу міжнародніх познак, що мають для Варшави значіння збільшеної небезпеки, прилучилася в останніх днях нова подія: подорож соціялістичного премієра Великої Британії та її ліберального міністра закордонних справ до фашистівської Італії та плід тієї подорожі — т. зв. пакт 4-ох великодержав.

Вістка про оваційну зустріч англійських державних діячів в Італії та про повне порозуміння між Муссолінім і Мекдональдом та сер Саймоном упала на вулиці Варшави як грім з ясного неба. Погані італійсько-польські відносини, не вважаючи на спорадичні спроби маленьких маніфестацій взаємної приязни (поїздка польських леґіоністів до Риму, приїзд фашистів до Варшави і Кракова, останні відвідини Марінеттія) — є найбільшою „прилюдною тайною". Що більше, про тайну навіть у „лапках" годі казати від останнього приїзду з Риму тамошнього польського посла Пшездзецького, який особисто потрудився, щоби представити всі трудноші польської дипльоматичної служби на римському терені. А всеж ніхто мабуть не сподівався такого отвертого виступу „іль дуче" в обороні засадничих німецьких ревізіоністичних прав. Але і цей виступ не був би так порушив польської опінії, колиб не виявив він тісної анґльо-італійської співпраці та колиб не прийшов саме в моменті найвищого напруження протинімецької нагінки польської преси. Річ ясна, що наставити всю пресу на те, щоби вона представляла розвиток подій у Німеччині в як найпоганішому світлі, щоби навіть „на злість німцям" усі юдожерні „Курерки" перетворились в завзятих оборонців переслідуваних німецьких жидів, — та переконувати своїх читачів, що Німеччині Гітлера грозить повна міжнародня ізоляція — і враз сиґналізувати створення ґеґемонії чотирьох великодержав з Німеччиною включно, — це справді неабияка прикрість.

Первісна повна ніяковість і пригноблене збентеження швидко уступило місця обуренню, погрозам і — як звичайно — лайці. „Курер Варшавскі" звертає увагу на „гарячкову діяльність західної дипльоматії в останніх тижнях", що проявилась пророчисто у римському пакті, якого суттю є три точки: „ревізія трактатів, ревізія кордонів і ґенеральна ревізія дотеперішньої европейської політики". Ендецьке „АБЦ" перестерігає польську дипльоматію, щоби вона не годилася на ніяку зміну стану над Адрійським морем чи Дунаєм, бо це будуть лиховісні прецеденси для зміни над Балтиком. Краківський „І. К. Ц.", вірний питомій собі методі, воліє персонально атакувати Мекдональда, що буцімто дав себе „зловити" хитрим італійцям (характеристичний зразок, як краківсько-куріеркові дипльомати уявляють собі ролю велико-британійської дипльоматії!). А навіть досить обережний офіціоз „Ґазета Польска" поміщує на передовому місці допис свого льондонського кореспондента п. Фльоріяна Соколова (сина відомого сіоніста Нахума Соколова), в якому досить штучно й натягано розмежовується пляни англійського уряду й симпатія анґлійської прилюдної опінії: мовляв, „покищо тільки Мекдональд іде з Муссолінім, а Анґлія ще ваґається". Справді, з усіх польських часописів найщиріше і найсміливіше перевів аналізу римського пакту ендецький „Курер Познаньскі": Італія і Анґлія (такий зміст тої статті) переконалися остаточно, що Ліґа Націй є знаряддям французької політики; щоби спаралїжувати Францію — треба її відірвати від Ліґи; тому римський пакт має характер протифранцуський і він звернений проти всіх, що тягнуться за Францією; він відбудовує великодержавницьке значіння Німеччини та спихає до третьорядної ролі всі інші держави... Така є реакція польської преси. Мабуть до актів такої реакції належить несподіване проголошення резиґнації новоіменованого амбасадора Польщі при квіриналі гр. Ґжеґоржа Потоцького (на місце Пшездзецького, що помер нагло на атак серця в европ. готелі у Варшаві), — ще перед виїздом на місце свого призначення. Така демонстрація є рідким явищем в історії дипльоматичних взаємин і ледви чи причиниться до покращання італьо-польських відносин... До ряду демонстративних актів слід зарахувати теж нинішню статтю в „Куріері Варшавскім" ґен. Сікорського, який алярмує польську прилюдну опінію военними прогнозами та наводить цифри військової потуги Франції...

Однак найяскравішим проявом реакції Польщі на західні події є **дальше наближення до Совітів.** Ніколи ще у Варшаві не було таких радянофільських настроїв, як тепер. Стороння людина відносить враження, що це якась самогубна манія. З другого боку новітнє польське радянофільство відслонює тайну всіх західноевропейських перемін: це не за цілість Поморя іде справа у великому масштабі, а за екзистенцію Совітів, це не за реституцію німецької могучости йде гра, а за знівечення могучости більшовизму. І тут польське радянофільство дістає специфічну закраску.

І. Кедрин.

За орґанізацію хлібороба-продуцента.

„Маслосоюз" і молочарська кооперація в 1932 році.

Нині, 28. березня ц. р., відбуває свої річні загальні збори Краєвий Молочарський Союз „Маслосоюз" у Львові. Щойно недавно відбулося святочне посвячення великих будинків і фабрик „Маслосоюзу" — і з тої нагоди висловили ми погляд на працю „Маслосоюзу" колись і тепер — за 25-ліття його істнування. Тепер хочемо підкреслити ті моменти у праці „Маслосоюзу", які вибиваються з його діяльности за останній рік, дуже важний для молочарської орґанізації.

Рік 1932 — це рік важкої боротьби за вдержання нашої молочарської кооперації. Таких важких умовин праці, в краю та у продажі продуктів за кордоном, як цього року, ще „Маслосоюз" не мав. Ціла низка країв, до яких „Маслосоюз" вивозив свої продукти (Анґлія, Німеччина, Франція, Швайцарія, Італія, Австрія, Бельґія, Чехословаччина) обмежують імпорт масла чи то небувалими ввозовими митами, чи контиґентуванням ввозу. Рівночасно паде ціна масла, що відємно відбивається на виплаті за молоко, яке доставляють наші селяни. Це явище потягає за собою ще одно, а саме, що селяни тут і там, передусім у районах малих молочарень, які мають високі кошти виробу масла, перестають доставляти повну кількість молока, а наслідком того паде дещо і сама продукція масла. Зате великі молочарні, відповідно уладжені, з достаточними власними фондами, стають головними осередками продукції масла, щобільше, цю продукцію збільшають. Явище зменшення експорту масла за кордон — це явище, яке відбилося у цілій Польщі якнайгірше для молочарства, бо експорт у 1932 р. давав усього 1/10 з експорту в 1931 р. Продукція масла у цілій Польщі зменшилася в цьому році в поодиноких молочарських союзах на 30—50 проц. Коли порівнати з тим, що наші молочарні доставили до „Маслосоюзу" тільки на 11.85 проц. менше масла, ніж у 1931 р., то тут маємо наглядний доказ величезної орґанізаційної роботи і великої напруги сили, які „Маслосоюз" вложив у те, щоби втримати нашу молочарську орґанізацію серед цих важких умовин на відповідному рівні.

Спадок продукції масла у порівнанні з попереднім роком був у таких округах: Львів (15.38 проц.), Сокаль (29.04 проц.), Рудки (43.45 проц.), Стрий (4.80 проц.), Перемишль (23.85 проц.), Самбір (41.97 проц.), Луцьк (38.92 проц.). Зате деякі округи виказують зріст продукції і достави масла до „Маслосоюзу", а саме: Станиславів (2.46 проц.), Коломия (19.14 проц.!!), Тернопіль (6.25 проц.), Дрогобич (3.65 проц.). Виходить, що там, де маємо великі, за вказівками „Маслосоюзу" орґанізовані молочарні, там продукція не то, що не паде, але зростає.

Молочарні щодо скількости продукції масла ростуть. Колись раділи орґанізатори нашого молочарства, коли молочарня продукувала поверх 10.000 кґ. масла річно. А сьогодні таких молочарень є вже 64, з того 34 з продукцією 10 тисяч кґ. на рік, 16 — з продукцією 20 тисяч кґ., 4 — з 30 тисяч кґ., 4 — з 40 тисяч кґ., 3 — з 50 тисяч кґ., 3 — з поверх 60 тисяч кґ. на рік. Великі районові молочарні — це майбутнє нашого кооперативного молочарства.

Всіх членів обєднував „Маслосоюз" 236, з того в цьому році прибуло 32 кооп. молочарні.

Збут виробленого масла, сирів та молока переводжено через 27 крамниць дойбної прода-

жі (25 в краю, 2 в Катовицях і Бельську), зате експорт впав на 88.50 проц., отже рівний усього 11.5 проц. того, що в попередньому році.

Доброту всіх продуктів перевіряє окрема лябораторія „Маслосоюзу" у Львові, що виконала в цім році 8.568 аналіз. Аналізи виказали, що 93.40 проц. є масла дуже доброго, 6.41 проц. доброго, а тільки 0.19 проц. гіршого, це є очевидним поступом у досконаленні якости продуктів „Маслосоюзу".

„Маслосоюз" переніс у цьому році свої бюра та всі підприємства централі до нових, власних приміщень, уладжених зразково і доцільно.

Торги „Маслосоюзу" обнизилися в цьому році на 26.69 проц. від попереднього року і дали поверх 8 міл. зол. Збільшилися в тому році торги молоком і сметаною та бриндзею і сирами. Сири робить власна сироварня „Маслосоюзу" в Стрию, бриндзю — власна бриндзярня у Ворохті.

У „Маслосоюзі" працює тепер 152 особи, в тому 48 фізичних робітників. Кошти ведення зменшилися в цьому році на 10.53 проц. від попереднього року і дали суму 678.968 зол. Самі побори дали 342.000 зол., або коло 50 проц. всієї адміністрації.

Коли приглянутися іншій роботі „Маслосоюзу", то треба згадати передовсім про контролю молочности, ведену разом з „Сільським Господарем", про молочарську школу в Стрию, про видавання місячника „Кооперативне Молочарство", про розбудову в цьому році сироварні в Стрию і бриндзярні у Ворохті.

Загальне лихоліття, а також інші причини склалися на те, що перебудова „Маслосоюзу" — Районові Молочарні, виказують у цьому році поважні втрати. Коли збірний білянс 91 Районових Молочарень виказує 35 тисяч зол. зисків, то є в цьому аж 78 тисяч зол. втрат. У 1931 році було в цих 91 Районових Молочарнях втрат 34 тисячі, а зисків 4 тисячі зол. Цей стан молочарень мусить спонукати наших кооператорів до поважної надуми, бо треба тепер, після зміцнення централі „Маслосоюзу", взятися до зміцнення відбудови, яке у загальній організації є тією почвою, на якій виростають успіхи централі.

Треба надіятися, що коли „Маслосоюз" зумів передержати цей важкий рік, то зуміє дати собі раду і на майбутнє, а молочарська кооперація стоятиме кріпко на сторожі інтересів нашого селянина-продуцента. Отсе наше бажання „Маслосоюзові" з нагоди його річних загальних зборів.

Ширіть наш часопис!

Ранений велитень.

„Саботаж" електротехніків і ушкодження Дніпрельстану.

Пятнування і ставлення перед суд „саботажників", а в наслідках заслання і розстріли — це буденне явище в Радянщині. Про це появляються короткі чи довші замітки у світовій пресі, або й зовсім їх нема. Зате остання афера електротехнічних „саботажників" *стала голосною на весь світ* з приводу того, що большовики замішали до неї і арештували кількох англійських „спеців", працьовників заанґажованої в Радянщині могутньої фірми „Метрополітен Вікерс". І тепер іде поміж Англією і СРСР завзята виміна думок. Англія погрожує зачиненням своїх кордонів для радянського імпорту, якщо їх громадян не звільнять.

Погрози В. Британії, господарські репресії, які вона заповідає — це для Радянщини справа немаловажна. Щоправда, незабаром вигасає анґльо-радянський торговельний договір, що його Англія виповіла у звязку з Оттавою, але обі сторони вірять у дальшу співпрацю. Не слід забувати, що торговельні взаємини з Англією були для СРСР джерелом припливу поважної кількости золотих девіз, бо були в його користь активні. Саме тому погрози Льондону роблять помітне враження у Кремлю.

Для нас остання афера теж дечим цікава. Виявляється, що акти саботажу спричиняли не тільки ріжні шкоди в електричних стаціях чужого нам Челябінська, Златоустовська, Зуєва, але теж нарушили справність турбін Дніпрельстану і цей припинив свою працю. Як повідомляє німецька преса — лопати в турбінах зовсім знищені, так, що цей майстерний твір сучасної техніки зовсім не функціонує.

Виринає питання, чи в цю катастрофу над Дніпром замішана ф-а „М. Вікерс" справді, чи це тільки „трік" уряду, аби засипати піском очі радянським масам. Ф-а „Вікерс" доставила турбіни для Дніпрельстану, але вони після змонтування працювали зовсім справно. Персонал фірми виїхав в інші сторони Радянщини і обслуга Дніпрельстану опинилась у руках радянців. Отже?..

Німецька преса догадується, що параліж Дніпрельстану спричинила загальна болячка СРСР, а саме невміле орудування машинами. І справді: пригадаймо, що говорив Сталін й інші головачі тамошнього режиму, коли прощали першу пятилітку і заповідали другу; пригадаймо їхні заклики до робітників, аби вони старались опанувати машини; пригадаймо, що перші роки другої пятилітки присвячені опануванню машини, яка у розгоні буває немилосердна...

Та які би не були причини, фактом є, що Дніпрельстан припинив свою працю. Нема ще року, як святочно його відкрили, нема року, як палахкотіли ґірлянди з електричних жарівок завдяки справній праці дніпрельстанських турбін-ґенераторів. Ними витала електрична стація над Дніпром гостей, що приїхали звідусіль оглянути монументальну будову і послухати похвальних гимнів „творчому режимові"...

Очевидно бетонова будівля залишилась дальше і шкода в її механізмі не зменшує основної вартости Дніпрельстану, про яку ми писали свого часу з приводу його відкриття, вартости для завтрішньої України. Зближення нашого Київа до моря, доступ високотонажних кораблів до нашої фактичної столиці через усунення порогів — з одної сторони, далі через можливість використовувати могутню дніпрову течію для індустріялізації близьких районів. Це вартости, що їх не зменшують теперішні шкоди в турбінах. Велитень тільки ранений, але не смертельно!

В. Н-вич.

Тельмана скинули з провідника комуністів.

З Москви повідомляють, що з наказу Комінтерну німецького комуніста Тельмана усунено з проводу комуністичної партії Німеччини. За причину подано „невідповідне поведення Тельмана".

Як відомо, Тельмана арештовано зараз після виборів до райхстаґу, і досі він перебуває у вязниці. Вістки про те, що його там тортурують, або що його застрілили підчас утечі, є неправдиві.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 29. БЕРЕЗНЯ 1933.

СИМОН НАРІЖНИЙ. 2)

Походження і виховання Володимира Антоновича.

(З нагоди 25. роковин смерти.)

(Докінчення.)

В другому розділі Мемуарів подає Антонович свої дитячі спогади. Народився 6. січня 1834 р. в Махнівці на Київщині, де оселилася його мати, купивши собі там садибу й заложивши дівочий пансіон. З перших 3—4 літ свого життя Володимир не памятає нічого. Коли йому було 3 роки, мати продала дім, покинула педагогію й поселилася у свого брата Юзефа, адвоката Махнівського, повітового суду. У Юзефа жила тоді теж його мати, Володимирова бабка, Каролина Гурська, 60—70 літня жінка, яка винесла із свого несолодкого життя багато досвіду й ідеальну доброту, лагідність і любов до людей. Про цю людину В. Антонович згадує з великою симпатією. Вона мала на нього й значний вплив. Обставини склалися так, що свої дитячі роки Володимир прожив майже виключно з бабкою. „Ми з бабою — згадує він — були нерозлучні й якось дуже старе і дуже мале припадали собі до вподоби і страшенно любили одно другого". Бабка багато розповідала внукові, співала пісень, навчила читати і передала йому свій світогляд, опертий на любові й доброті. Його дядько Юзеф Ґурський обходився з ним приязно й любязно, але бачився з ним рідко, заклопотаний своїми судовими справами. Своєї матері Володимир Антонович дуже боявся: „тон рішучий, деспотичний вестрій, ґувернантська звичка виправляти манери і суворе переслідування всяких помилок у цьому відношенні лякали його так, що він старався ховатися або втікати, коли вона приходила.

У Махнівці Володимир прожив до 1840 р., закінчивши там перший цикль свого дитячого віку. Того самого року мати поїхала до панів Цибульських (біля Тульчина), де вона стала ґувернанткою, й там прожила разом з Володимиром 5 років. Цибульські поводилися з ними чемно. Тут Володимир придивився ближче й пізнав панське суспільство. Тут почалася і його справжня наука. Перших три роки його вчила мати разом з дочками Цибульських. Наука складалася з таких предметів: польська граматика, польська історія, загальна ґеографія, французька мова й катехизм. Особливо корисною для Антоновича в житті стала наука французької мови. Загаломже метода навчання матері була архаїчна — завдавання „від" — „до" з підручника, пояснень не було жадних і все треба було вчити до слова. До того ж, підручники були поганенькі. Хто не встиг вивчити завдане — діставав „шльопанців".

Мати була гарячою польською патріоткою і цей свій патріотизм старалася передати й Володимирові. Були у вихованні хлопця й кастові моменти, що забороняли йому водитися з людьми нижчого суспільного стану. За головний принцип у поведінці кожної людини мати уважала абсолютну чесність, без будьяких компромісів і концесій.

У науці в матері перебув Володимир 3 роки, а на 4-ий перейшов він у науку до ґувернера й учився разом зі своїм однолітком Кар. Цибульським. Ґувернер мав приготувати його до гімназії. Про цього свого вчителя Антонович каже, що був він людиною неглупою, але освіту й сам мав не велику — скінчив усього 4 кл., а з 5-тої його вигнали за суперечки з начальством. Під його проводом Володимир став учитись нових предметів: російську мову, латини, німецьку мову, аритметику і все це з російських підручників. Ґувернер так само не пояснював, а тільки завдавав; колиж Володимир не вивчував завданого, ґувернер скаржився матері, а та карала „шльопанцями". Така наука продовжувалася рік; потім ґувернер десь відійшов, а Володимира віддали на півроку для остаточного підготування до гімназії в науку Вон. Антоновичеві. Тут Володимир мав більше волі й здебільшого читав польські та французькі книжки.

В 1844 р. Володимир Антонович розпочав свою гімназійну науку. Він вступив до Ришелієвської гімназії в Одесі, а поселився в пансіоні свого батька І. Джидая. Джидай був тоді вже одружений, мав діти. Його родина поставилася приязно до Володимира Антоновича. Джидай мав на його дальше виховання й розвиток великий вплив. Перебуваючи у Джидаїв, Вол. користувався їхньою великою бібліотекою і багато читав. Зацікавлення мав дуже широке. Найбільше любив ґеографію, також історію, природознавство й математику. Він ґрунтовно вивчив латинську, німецьку й французьку мову. Вчився в гімназії завжди добре, поміж першими, мав нагороди. Маючи деякі гроші (одержані за допомогу товаришам у науці) Володимир використовував їх, щоб придбати книжку, або хоч почитати, для чого він часто вистоював годинами біля рундука антикваря.

З Ришелієвської гімназії Антонович перейшов до 2-ої Одеської, а 16-ти літком скінчив науку. До цієї другої гімназії він до смерти зберігав пієтизм.

У 1850 р. В. Антонович вступив на медичний факультет київського університету. З другого курсу медицини він хотів перейти на інший факультет, але це тоді не дозволялося й він мусів закінчити медичний факультет, а потім після року лікарської практики вступив на історично-фільольоґічний факультет того самого університету, який і закінчив 1860 р. зі ступнем кандидата. Товариші-студенти памятають, що Вол. Антонович відзначався великою скромністю, стриманістю та ввічливістю.

Два роки після закінчення університетських студій він був навчителем у київському кадетському корпусі, а з 1863 р. вступив на службу до київської археографічної комісії як головний редактор її видань. В 1870 р. склав маґістерський іспит і став доцентом „русскої історії" в київському університеті, в 1878 р. оборонив докторську дисертацію й став звичайним професором. Пізніше дістав титул заслуженого звичайного професора, був головою Історичного Т-ва Несто-

ПРИСТУПИВ ДО НАЦ. СОЦ. ПАРТІЇ.

ВІДЕНЬ, 27. III. ПАТ. Бувш. президент віденської поліції д-р Брандль зголосив учора, що вступає до нац. соц. партії. Це викликало здивування бо д-р Брандль на становищі президента поліції дуже часто поборював гітлерівський рух.

Дипльоматичні подорожі.

Зачувати, що англійський премієр Мекдональд виїде в найблизчому часі до Берліна, щоби переговорювати з канцлером Гітлером у справі створення директоріяту чотирьох держав. Мусоліні вибирається до Льондону, щоби зложити Мекдональдові куртуазійну візиту у відплату за його відвідини у Римі. Вкінці румунський міністер вн. справ Тітулеску виїздить до Парижа, щоби зясувати французькому урядові становище Малої Антанти супроти Мусолінія.

Протижидівські ексцеси.

ЕСЕН, 27. III. ПАТ. В Дуїсбурзі група гітлерівців добулася до мешкання рабіна польських жидів Берайша, витягнули його на вулицю, завинули в республиканський прапор і так гнали головними вулицями міста. Поліція схоронила рабіна в арешті з огляду на його небезпеку. Одночасно гітлерівці побили жінку рабіна.

В Кельні двох умундурованих гітлерівців ввійшло до мешкання польського купця Абрагама і грозили йому смертю. Налякана його жінка вискочила з першого поверху на вулицю, зломила собі ногу й тяжко потовклася. Напасники побили Абрагама до крови і втікли. Обох Абрагамів сусіди відставили до шпиталю.

Німецькі жиди до Палестини.

Як повідомляє жидівська телеграфічна агенція, вулицями Ню Йорку перейшов 23. ц. м. протестаційний похід при участи 10.000 жидівських і нежидівських ветеранів. Похід дійшов аж до Сіті Гол (магістрату), несучи транспаренти з написами проти переслідування жидів у Німеччині. Делегація вручила бурмістрові резолюцію й звернулася до англійського консуля з проханням, щоби інтервеніював у справі впущення до Палестини жидівських емігрантів з Німеччини.

Арештували комуністів.

СТОКГОЛЬМ, 27. III. ПАТ. В Ґетеборзі арештовано трьох комуністів, які знущалися над трьома моряками, що не пристали до страйку.

ра-Літописця (з 1881 р.), почесним або дійсним членом 27 ріжних історичних і археольоґічних товариств у Росії й за кордоном.

Головна робота В. Антоновича як історіографа була звязана з київською археографічною комісією, де він розробив і зредаґував сім великих томів актового матеріялу. Його вважають й за творця української археольоґії як науки. В університеті зпоміж своїх учнів він витворив цілу історичну школу т. зв. обласників, яка дотепер служить окрасою української історіографії. До Антоновичевих учнів належать такі заслужені вчені як Мих. Грушевський, Дм. Багалій, Н. Молчановський, П. Голубовський, В. Ляскоровський, М. Довнар-Запольський, П. Іванов і багато ін. Всі вони дуже заслужилися в монографічному обробленні історії окремих областей України, а також окремих моментів нашої історії.

Дуже видатна є участь Антоновича не тільки в науковому, але і в громадсько-політичному житті. Ця його праця була менш замітною назверх, але дуже важливою своїм значінням і наслідками. Як довголітній голова київської „Старої Громади" він відгравав провідну ролю в українському житті. Його авторитет признавала й Галичина, де головно під його впливом і за його намовами відбулася 1890 р. польсько-українська соймова угода, яка принесла українцям великі концесії на культурно-національному полі (нові катедри в університеті й гімназії). Він брав теж участь і в галицьких виданнях; він порекомендував і М. Грушевського на львівську катедру історії, яку спочатку запропонували йому самому.

Слава В. Антоновича, як провідника українського руху, була відома й чужинцям. Приваймні, коли 1888 р. в німецьких колах виринули проекти утворення київського королівства й у звязку з цим постало глибше зацікавлення Україною взагалі, то саме до Антоновича звернулися німці за інформаціями й поясненнями в цій справі, бажаючи знати його думку й відношення до проєкту.

Економічний огляд.

Українська хроніка.

З НАШОГО РІЗЬБАРСЬКОГО ПРОМИСЛУ.

Робітня різьблених виробів Мих. Бумби у Сколім, що досі постачала на ринок касетки, рами до образів, альбоми з деревляними окладинками з різьбленими гуцульськими взорами і т. і., почала виробляти теж стилеві карниші. Вони зроблені з дикти, а вибивані долотцем у політурі зразки (немов вишивки) дають їм справді ефектовний вигляд. Оригінальні теж портрети, вибивані долотцем у політурі.

Польська хроніка.

НОВІ НАПРЯМНІ ПОЛЬСЬКОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

На днях виголосив дир. держ. Експорт. Інституту д-р Турський виклад, призначений головно для загр. преси. Польща — сказав він — як держава-довжник може оперти свій платничий білянс виключно на активности торгов. білянсу. Дбайливість за можливо найбільшу надвишку експорту над імпортом — це необхідність. Досі була Польща в експорті головно зорієнтована на ринки середньої Европи; тепер вона мусить звернути головну увагу на збут у заморських країнах. — Зі звіту, що його видрукувала преса, виходить, що д-р Турський не згадав про труднощі, які виринули тепер у звязку з ригористичним характером нової митної тарифи. Польський уряд оголосив її в осени мин. року, а ввійти в життя має вона в осени ц. р. (жовтень). Тимчасом Польща — спираючись на нову тарифу — веде переговори з ріжними державами, але всі спроби порозумітись не вдаються. З Італією переговори розбились, таксамо на днях і з ЧСР. Показується, що польський ринок збуту не має великої атракційної сили для інших держав. Ворожать, що правосильність тарифи буде відложена аж на слідуючий рік.

ТУРБУЮТЬСЯ ЗА КРАЄВІ СИРІВЦІ. — НОВІ ЗАКАЗИ ВВОЗУ.

Ми вже писали про те, що з ініціятиви уряду господарські круги займаються широко питанням доставі для промислу краевих сирівців. Це має бути корисне для торг. білянсу і для хліборобства, яке осягне бодай частинне примкнення ножиць. (Цікаво зазначити, що згідно з даними Статист. Уряду індекс гуртових і деталічних цін ростинних та звірячих продуктів зростає, а індекс цін промислових виробів паде). Дня 21. ц. м. появився розпорядок Ради Міністрів, у якому заборонила вона ввозити цілу низку заграничних артикулів, між іншим теж деяких рільничих сирівців (лен, коноплі, чесана вовна, насіння соняшника й ін., шкіри). Плянують у звязку з преференціями краєвих сирівців розвести місцеве плекання овець і пропаґують споживання баранини. На цьому місці згадаємо теж про заходи тутешніх господарських кругів у тому напрямі, аби в Сх. Галичині розвести на велику скалю продукцію ярин, головно капусти, помідорів, огірків і цибулі. В деяких порах року відчуває Польща велику їх недостачу і спроваджує за дорогі ціни із заграниці. Варто, аби й наші селяни зацікавились цим. Господарські круги, зокрема гуртівники, готові фінансувати цю акцію.

ГІТЛЕРИЗМ СПРИЯЄ ПОЛЬСЬКО-РАДЯНСЬКІЙ ТОРГОВЛІ.

Більшовики починають застосовувати карні санкції до Німеччини за різке протикомуністичне наставлення гітлерівців. Вони масово звільняють у себе німецьких „специв", нібито через буджетові ощадности, а нові замовлення на доставу товарів спрямовують уже до інших держав. З уваги на англійсько-радянський конфлікт через електро-технічну аферу, торговельні симпатії СРСР звертаються головно в сторону Франції і частинно в сторону Польщі. Небавком має відвідати Варшаву, а потім Лодзь, Катовиці і Ґдиню, проґулька головачів радянських господарських інституцій. З цією проґулькою вяжуть поляки великі надії на радянські замовлення, необняті контингентом „Совпольторгу".

Світова хроніка.

ЗА ПРИСПІШЕННЯ РЕЧИНЦЯ ВСЕСВІТНЬОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

У міжнародній господарській політиці державний еґоїзм робить невпинно дальші поступи. Разом із тим іде підготовка до льондонської конференції. Спеціяльний комітет у Женеві випрацьовує її програму, великодержави узгіднюють проекти, хліборобські держави і Міжн. Торг.-Пром. Палати готовляться виступити з власними постулятами і т. д. Та найбільшою проблемою є, коли врешті ця конференція відбудеться. През. Рузвельт бажає, аби її скликати зараз після свят Великодня. У цьому напрямі інспірує він европейські великодержави. Льондон і Париж не вірять, аби конференція в травні відбутись. На їхню думку міждержавні розбіжности такі великі, що без належної підготовки конференція покінчилась6 резолюціями без практичного значіння. Мабуть червень буде місяцем довгожданої „санації" всесвітнього господарства. Дальше відкладати буде важко, хочби через чергові рати воєнних довгів. Польські міністерства скарбу, торговлі і промислу та рільництва підбирають делеґацію, яка заступатиме на льондонській конференції господарські інтереси Польщі.

САНУВАННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.

Новий президент Злуч. Д. П. Америки посвятив тепер усю свою увагу важкій господарській ситуації. Його програма санації дуже широка і дотичить усіх відтинків господарського фронту. В першу чергу через гострий обяв кредитової кризи, яку світ окричав „сумерком Америки", іде широка акція оздоровлення банкової справи. В господарській програмі на найблизчий час намітив през. Рузвельт оздоровлення рільництва, боротьбу з безробіттям шляхом затруднення 200.000 людей у хліборобських фармах, тощо. Сповняється думка деяких економістів, що криза має свої добрі сторони. Ось прим. до банків вплинуло на 400 міл. долярів золота, яке недовірчивий елемент ховав досі дома. Повідомляють також, що в Америці зросла віра в доляра. Натомість в Европі слідна дальша резерва у відношенні до американської валюти.

„СВІЙ ДО СВОГО" В АМЕРИЦІ.

Америка теж заразилась кличами самовистарчальности. Преса Ґерста переповнена статтями, в яких накликують купувати тільки краєві вироби. Видумують ще й інші засоби пропаганди, як прим. відзнаки для мущин з написами: „Купуйте американські товари!", або публіковані в газетах заяви поодиноких людей про вживання виключно американських виробів.

В. Н-вич

На допомогу погорільцям.

Наслідки пожежі в Ясінці Масьовій турчанського повіту.

Каже наша народня пословиця, що звичайно одного лиха мало, а валиться по одному друге і третє і щораз більше. Таке стрінуло і громадян Ясінки Масьової в турчанському повіті. Не досить, що той повіт належить до найбідніших, що нема хліба, ані грошей, ані заробітку, то ще на людей валяться елементарні нещастя.

Дня 18. березня ц. р. в год. 10.15 вночі у станиці державної поліції в Ясінці Масьовій повстала пожежа (випікали там ласощі на св. Юзефа). Наслідком шаліючого вітру вогонь моментально обхопив сусідні доми і блискавкою переносився дальше, обнимаючи й руйнуючи щораз-то нові будинки. До двох годин знищив вогонь 74 господарства з цілим мертвим інвентарем. Про ратунок не було й мови. 480 осіб найшлося без даху над головою, без ніяких засобів до життя, без зерна на засів. Словом: трагедія, якій тяжко найти рівну.

В огні згинуло около 40 штук худоби, 58 овець, кілька коней, кільканацять безрог, багато дорогоцінних річей, а також доволі грошей в готівці (в одного господаря 2.000 зол. банкнотами!). Згоріла м. ін. школа, старий кооперативний дім, почта, багато людей спаслося лише в білизні. Жертвою пожежі впала також 3-літня дитина, яка згинула в огні.

Шкоди, обчисленої досі, є на більше, як пів міліона золотих. Пожежна сторожа з Турки і сусідніх сіл не могла навіть дістатися до Ясінки, бо старий міст упав, а нового повітова рада не поставила. Не можна навіть довезти поживи до села, бо нема куди. Замітне, що деякі круги розпускають поголоски, немов би це нещастя було спричинене саботажем, хоча причини пожежі на посторунку повинні шукати деінде.

Українська Парляментарна Репрезентація після одержання сумної вістки внесла до Міністерства Суспільної Опіки петицію з вимогою негайної допомоги уряду в харчах і якнайскоршої виплати асекурації за будинки, аби люди могли відбудуватися.

У кого з наших громадян у краю добра воля прийти з допомогою погорільцям, просимо післати жертви на руки Українського Допомогового Комітету в Турці над Стр., або до парохіяльного уряду в Ясінці Масьовій, почта в місці.

Заняття для безробітних.

Американський президент Рузвельт приготовив плян заняття для 250—500 тисяч безробітних, оминаючи всякі роботи військового характеру. Плян передбачує м. ін. реорганізацію американських залізниць

По широкому світі.

— Саксонський комісарський уряд заборонив концерти польського співака Яна Кепури на основі декрету про охорону німецького народу.

— У Вильні згоріла фабрика чоколяди „Фортуна".

Японія виступила зі Союзу Народів.

ТОКІО, 27. III. ПАТ. Японський уряд переслав на руки генерального секретаря Союзу Народів телеграфічне повідомлення, що Японія виступила зі Союзу Народів.

—o—

Жінка в Радянщині.

Американська письменниця Павля Леклерк, що вернулася після одного року побуту в СРСР, пише, що радянські жінки стали жертвою великого історичного експерименту. Для них не істнує вся система цивілізації. Вони стали жертвою мілітаризму, вносять вещасну долю з біольогічного й духового погляду, вони найнещасливіші на світі. Живуть у системі примусу й виганяння, позбавлені всякої жін. привади, будучи невільницями держави. Держ. доми для дітей і пральні фактично не істнують, так що кожна жінка мусить сама вести господарку й піклуватися дітьми, працюючи одночасно в промислі. Чоловік може звільнитися від рідні простим способом. Він може розвестися коли захоче під умовиною, що третину зарібку дасть жінці та дитині. Але коли він розводиться з вісім разів, то ясно, скільки дістане жінка.

На основі радянських урядових даних в „Оссоавіохимі" беруть участь два мільони жінок. Приділено їм ріжні ролі. Одні будуть заступати мужчин у хліборобстві та цивільній адміністрації. Інші будуть заняті на залізницях і при телеграфах: будуть машиністками на паровозах. Більшість із них вичучується військового діла, щоби мати змогу битися в рядах армії.

В 1931 р. відбуло загальну військову муштру 60.000 жінок, 55.000 скінчило стрілецький курс, 40.000 служило в адміністраційних установах, 10.000 підготовилось до хемічної війни, інші можуть бути артилеристками та летунками. В 1932 р. число жінок, що пройшло военну підготівлю, значно зросло.

—o—

Проєкт нової конституції в Австрії.

ВІДЕНЬ, 27. III. ПАТ. „Дер Морґен" повідомляє, що австрійський уряд предложить у найближчому часі в парляменті проєкт нової конституції. Точка тяжкости законодавства буде перенесена до союзної ради, що буде перемінена на раду країв. До її компетенції будуть належати господарські й фінансові справи.

—o—

Пивна горячка в Америці.

Вже 7. квітня ц. р. можна буде в Америці леґально продавати пиво з містотою алькоголю не вище як 3.2 прц. і тому всі американські броварі працюють повною парою. Один з найбільших броварів на світі „Ангенцер Буш" приняв 26. ц. м. дальшу партію 1.000 робітників. Багато броварів працює на три зміни, щоби від самого початку опанувати пивний ринок.

У пивницях броварів приготовані вже тисячі гектолітрів пива до висилки.

Наслідком відродження пивного промислу в цілих Злучених Державах знайшло працю понад 100.000 робітників. Коли додати до цього число продавців, розвізників і посередників, то число людей, які знайдуть нову працю переступить пів міліона.

Терор в Еспанії.

ПАРИЖ, 27. III. ПАТ. В Ґренаді перед будинком префектури поліції підложено кілька бомб, які поліція спрятала завчасу. В провінції Героль терористи підпалили три церкви. В Аліканте висадили в повітря водну вежу. Уряд наказав ґубернаторам енерґійно здавити терор і саботажну акцію.

Церква згоріла.

МОНТРЕАЛЬ, 27. III. ПАТ. Пожежа знищила до тла католицьку церкву св. Якова. Шкоду обчисляють на пів міліона долярів. В часі вибуху пожежі в церкві було 2.000 вірних. Наслідком паніки багато осіб потовклося, а чотири жінки тяжко ранені.

ПОЖЕЖА ЛІСУ.

БЕРЛІН, 27. III. ПАТ. Біля Курхгундену в Вестфалії занявся ліс на просторі 60 морґів. Пожежні сторожі працювали всю ніч над зльокалізуванням пожежі. Причина пожежі невідома.

ВУГЛЕВИЙ МОНОПОЛЬ.

У польських господарських колах кажуть, нібито уряд задумує ввести вуглевий монополь, колиб промисловці не згодилися на знижку цін вугля.

Рідний промисл.

З приводу Загальних Зборів кооперативи „Суспільний Промисл" у Львові дня 26. березня ц. р.

Рідний промисл це одна з найбільших конечностей нашого часу. Ту конечність усі добре розуміємо. Маємо вже й дуже добрі початки власного кооперативного й приватного промислу. Також знаємо, які широкі можливости розвитку має наш промисл. Проте все ще маємо дуже багато застережень щодо нашої здібности і спроможности творити свій промисл, особливо тепер, у часі тяжкої кризи. Тих застережень ми не скоро позбудемося і не поборемо їх ніякими теоретичними міркуваннями. Вони впадуть лише під тягарем життєвої дійсности і доконаних фактів.

Промисл вимагає капіталу. Того капіталу в нас нема. Тому не диво, що все те, що в нас істнує під назвою промислу, особливо приватного, переходило шлях багатьох американських мільйонерів — від найпримітивніших способів виробів цукорків, пасти і т. п. І майже таким самим способом саме тепер започатковується в нас „фабрикація" цикорії, за яку взялась молоденька кооператива „Суспільний Промисл".

Початок до створення тієї кооперативи дало — безробіття і клич організації українських приватних службовиків „Супруга": „Для боротьби з безробіттям творім нові варстати праці!" Спосіб добрий, але напевно більшість із нас скаже, що цей „кафтан не на нас шитий". Проте можна сміло сказати, що перша спроба перевести той клич у життя вдалася.

Коротенька історія „Суспільного Промислу" і найтвердша мова, бо мова цифер. Дня 11. квітня 1932 р. відбулися установчі збори кооперативи при участи 24-ох членів-основників. До листопада кооператива мала вже 140 зголошених уділів по 50 зол. Частину з того мала в готівці (до кінця грудня біля 3.000 зол.). Дістала в „Супрузі" 5.000 зол. кредиту і вже 6-го грудня вперше пустила в рух мотор своєї „фабрики". Працювала три місяці і виробляла в грудні 2.456 кґ. цикорії, в січні з огляду на свята 1.957, в лютім 3.615, а тільки в половині березня 2.121 кґ. По оцінці споживачів цикорія добра і не уступає в якости і в ціні іншим цикоріям.

В парі з тим ішли грошеві обороти „фабрики"; до 2-го березня каса мала у впливах вже 16.138.78 зол. За цей короткий час рахунок кредитів виказував суму 7.240.69 зол., а *власні фонди* — 6.032.64 зол., що творить відношення 1.20 до 1. Власні фонди кооперативи складаються з таких цифр: зап. фонд — 771 зол., уділи — 3.902 зол. і *зиск — 1.359.64 зол.* До того додаймо, що до дня заг. зборів кооператива мала вже 184 членів з 194 уділами, що дало кругло 10.000 зол. уділового капіталу.

Коли мірити промисловою міркою, то є це щось дуже маленьке, дарма, що здорове і з великими розвоєвими можливостями. Може й тому, що воно маленьке, то не імпонує і багатьом людям, а тимбільше установам. Тому й покищо головною опорою „Сусп. Промислу" є наше ідейне приватне службовництво, яке не завагалось в часі тяжкої кризи зарискувати уділом у висоті (із вписовим) 55 зол. На 184 членів кооперативи 162 є українських приватних службовців. Але є тут уже й 10 повітових кооперативних осередків, є кілька кооператив І. ступня і навіть одна сільська споживча кооператива (с. Ваневичі пов. Самбір). Зі зрозумінням започаткованого діла і зростом довіря до молоденької кооперативи число її напевно буде зростати.

При цій нагоді треба, на жаль, ствердити, що в нас не всюди є однакове зрозуміння для розбудови свого промислу, а принайменше не всюди однаково виявляють це ділом. Напр. за час праці „Сусп. Промислу" через ПСК в Тернополі перейшло 340 кґ. цикорії „Луна", в Перемишлі 320, в Стрию 260, в Яворові 200, в інших містах менше, а є й такі ПСК, які одержали лише пробні пачки цикорії і нічого не замовили. Хоч повторюємо, що цикорія „Луна" ні щодо якости, ні щодо ціни не уступає іншим.

Виріб цикорії „Луна" ще не розвинувся як слід. Все його майбутнє перед ним. Але вже зроблений початок потягає за собою дальше запотребування, а в першу чергу виринає потреба сирівця і зорудування сушарні. Разом з тим мусить поширитися обсяг зацікавлення тим промислом. Бо при ньому може найти збут праця селянина, при ньому можна подумати про сушення овочів, ярини і т. д. З хвилиною зорудування сушарні стане не тільки актуальним, але й неминучим те, щоби сушарня не дармувала. А є в пляні „Сусп. Промислу" чимскорше зорудувати сушарню і вона напевно до року буде. Важно, щоби цим зацікавилось наше ширше громадянство і дало змогу „Сусп. Промислові" з меншим накладом енерґії здійснити ту його постанову.

При кінці питання — чи тут оправдався клич „Супруга" у звязку з безробіттям? Безумовно. В „Сусп. Промислі" занятих уже 7 працівників. Буде їх там більше. При розбудові нашого промислу на ширшу скалю — найде у ньому працю ще більше безробітних.

Яр. Гладкий.

З відчитової салі.

„Українське Т-во прихильників мистецтва". мистецтва". Проф. В. Залозецький: „Короткий огляд головних етапів історії малярства на Україні". (Саля Т-ва „Бесіди".)

Прелеґент дав у півторагодиннім відчиті огляд розвитку українського мистецтва від найдавнішої доби, що вся була під непереможним впливом візантійщини. Розвиток цей поділив він на чотири головні доби: середньовічну, новітню, т. зв. добу диференціяції, та сучасну, підкреслюючи у двох останніх ріжні її напрямки та тенденції. Найдовше зупинився прелеґент на добі візантійській, якій, як відомо, присвятив він найбільше своїх праць. На світлинах, кинених на екран скіоптіконом, вказував він на звязки нашого старого малярства (мозаїк) з візантійським, підкреслюючи т. зв. ідеалістичний підхід у зображенні постатей і дій з деякими клясичними залишками. Бачили ми тут мозаїки св. Софії та Михайлівської церкви.

Друга доба, починається після монгольського лихоліття і тягнеться до XVI. в. і яку характеризує вже деякий вплив Заходу на візантійській традиційній основі. На нашій землі не зберіглись памятки тогочасного малярства, зате маємо його зразки, розсипані на польських землях, куди наших мистців запрошували тодішні володарі. Глядачі мали змогу побачити з цієї доби передовсім фрески в каплиці св. Тройці в Люблині. Крім люблина памятки нашого тодішнього мистецтва находяться в Кракові, Сандомирі, Вислїци, Ґнезні і ін.

Третю добу характеризує головний вплив західних шкіл, здебільша голяндського та італійського мистецтва, що відбився в іконах на іконостасах, але вплив ретроспективний. Із цієї доби бачили ми іконостаси з Рогатина та Богородчан (Скиту Манявського).

Новітня доба визначалась впливами французького малярства, починаючи від рокока через клясицизм аж до імпресіонізму та експресіонізму. Головними представниками тих течій були Дмитро Левицький, Лосенко, Боровиковський, Васильківський, Новаківський.

З огляду на те, що виклад тривав більш як півтретя години, прелеґент, на жаль, не мав змоги зупинитись на сучасних напрямках і мистцях, закінчуючи виклад Новаківським і коротенькою діягнозою про майбутні шляхи розвою нашого мистецтва. Ідеал цього розвитку уявляє він собі як сполуку впливів західньоевропейських із традиційним українським мистецтвом.

Саля була повна.

—o—

ВСЮДИ СКАЖЕНИНА.

Міський ветеринарійний уряд у Львові розіслав алярмові комунікати, що в місті та в околиці шириться скаженина і то не тільки серед псів, але й котів, коней та коров. На вул. Клепарівській скажений кіт покусав дві особи. Скаженого пса застрілили на вул. Мартина. В Сороках під Львовом сказився кінь, в Сокільниках корова. В Батятичах, як відомо, вмерла дитина, покусана скаженим псом.

—o—

ЦІЛА ЖИДІВСЬКА РОДИНА ВИХРЕСТИЛАСЯ.

З Вильна повідомляють, що жидівська родина Заєшнурів, зложена із семеро осіб, приняла християнську віру. Хрещення відбулося в Милошевичах при асисті поліції, бо інші жиди хотіли перешкодити.

Ще про Студентський Конґрес.

Як пройшли наради IV. Всестудентського Конґресу у Львові.

До статті п. н. „Краевий Студентський Конґрес“ („Діло“, ч. 76) дістаемо ще такі інформації зі студентських кругів:

Не треба думати, що всі ухвали Конґресу пройшли одноголосно. Була на зїзді й опозиція, що правда, доволі слаба і ще слабше зорганізована, але всеж таки помітна. Найбільше цікавила учасників Конґресу справа участи студентства у святі „Українська молодь Христові“. Дискусія в цій справі була місцями дуже горяча і то як на пленумі, так і передше на комісії. Опозиція поставила була внесок, аби студенти мали в цій справі вільну руку, більшість стояла на тому, що студентів обовязують резолюції, ухвалені на студ. анкеті (про них ми писали перед кількома днями). Внесок опозиції на пленумі перепав, бо за ним голосувало всього 8 учасників проти 70 (4 здержалося). Але тут треба зазначити, що в часі Конґресу усунено з салі нарад трьох опозиціоністів, а крім того 10 делеґатів львівських товариств покинуло конґресові наради, зложивши заяву, що в Конґресі не беруть участи, бо не можуть при витвореній ситуації взяти відповідальности за дальший хід нарад. Очевидно, тої заяви президія Конґресу до відома учасникам не подала.

У 72-ліття смерти Шевченка.

Святочні сходини Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові.

Святочні сходини Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові в память його патрона відбулися в неділю 26. ц. м. вполудне. Сходини отворив голова Т-ва д-р *Володимир Левицький*, пояснивши, чому святочні сходини Наук. Т-ва імени Шевченка в память свого патрона присвячено цього року оглядові діяльности Т-ва за мин. рік. Це поворот до давньої традиції в Товаристві, а також намагання зблизити його до ширшого громадянства, яке в останніх часах від Товариства дещо відчужилось. Опісля голова подав порядок свята, зазначивши, що на його програму складаються крім огляду діяльности Т-ва за мин. рік також два реферати членів історичної і природничої секції. Щож до фільольоґічної секції, то вона видала саме перед кількома днями цінну працю Ілька Борщака п. н. „Шевченко у Франції“.

Після того присутні почули огляд діяльности Н. Т. за мин. рік, що його зладив секретар Т-ва проф. д-р *Цеґельський* (відчитав д-р Пастернак). Огляд той повинен бути поданий до відома ширшого громадянства. З черги виголосив проф. д-р *Мик. Чубатий* дуже цінний реф. на тему „Історія українського права“, а закінчив свято реферат проф. *Юрія Полянського* „Про Полісся“.

Ціле свято викликало щире зацікавлення серед присутніх і тревало не довше як півтора години. Подібні прилюдні сходини секцій з відповідними рефератами повинно влаштовувати Т-во по змозі якнайчастіше.

—o—

НОВИНКИ

— **Ширші сходини членів Кружка „Р. Ш.“ ім.** Ганни Барвінок відбудуться в середу, 29. березня ц. р. в год. 6. попол., в домівці школи вул. Мохнацького 12. На денному порядку відчит проф. Посацького: „Про Швецію“. Численно явитись просить Старшина. 1626 1-1

— **Філія „Союзу Українок“ у Львові** пригадує своїм членам, що читальня товариства відчинена кожного вівтірка від год. 6—8 вечором, а друга частина відчиту проф. А. Назара: „Прилюдне життя в героїчну добу старої Гелляди“ відбудеться в суботу 1. квітня ц. р. 1-1

— **„Польскі Дом Серот“ у Станиславові** посвятили урочисто 12. ц. м. Є це величава будівля при вул. Ґолуховського, з якої викінчили і віддали до вжитку покищо тільки половину. Головою Т-ва Дому Польських Сиріт є дир. Зьобровський.

— **„Бомба у конкуренційній боротьбі“.** Під цим заголовком читаемо в „Курер-і Станіславовск-ім“ (ч. 771) таке: „В часі ревізії у Василя Біласа, зам. в Дичках, найшли бомбу, сконструовану з артилерійського стрільна. Бомба лежала в коновці, прикрита летючками ОУН. Переведені доходження виявили, що Білас ураз з Іваном Сташковим задумували висадити в повітря кооперативу, а крім того свого конкурента Надрічного в Дичці. Обох їх арештували і відставили до вязниці“.

— **Державний дефіцит.** Доходи польського державного скарбу в місяці лютім ц. р. виносили 150 міліонів 41 тисяч зол., видатки 178 міл. 543 зол. Отже повстав бюджетовий дефіцит :: міл. 502 тис. зол. Лютий є передостаннім місяцем бюджетового року. На протязі минулих 11 місяців дефіцит виносив 270 міліонів, не числячи задовження державного скарбу в Банку Польськім.

— **Число вязнів.** У вязницях Польщі перебувало в 1932 р. пересічно 38.590 осіб. В Англії було у вязницях тільки 10.941 осіб.

— **Нові шкільні підручники** введуть у школах в Польщі від нового шкільного року в 1., 2. і 5. класі народніх шкіл і в 1. ґімназійній клясі.

— **Хто виграв на льотерії?** Шіснацятого дня тягнення Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 20.000 зол. на ч. 99863; 10.000 зол. на ч. 102933; 5.000 зол. на ч. 11069, 12840, 44489, 51826, 100785; 2.000 зол. на ч. 5853, 19147, 20244, 29198, 38736*, 39446*, 44439, 45056, 50382, 64097, 84906, 86031, 89590, 100444, 110916, 112646, 124291, 142707; 1.000 зол. на ч. 7127, 14164*, 18807*, 31449*, 36224, 36365, 37835, 43446, 45544*, 45842, 46166*, 48305, 49511, 55025, 56185, 62845, 69114, 72154, 78292, 79320, 79392, 85376, 88937, 51052, 98308, 98441*, 98739, 99236, 99849, 101133, 104489, 105466, 109150, 110889, 116755, 117847, 119956*, 120368, 127354, 132622, 146189*. На числа, означені звіздками, впали крім виграних, премії.

— **Цікава музично-хореографічна імпреза.** З Дрогобича повідомляють, що тамошнє Т-во Любителів Музики приготовляє на день 1. квітня ц. р. імпрезу п. н.: „Від Ґавот-а до Fox-trotta“. Ця імпреза має на меті дати образ розвою танкової музики і самого танку з двох століть. Усі форми танку будуть ілюстровані музикою і виставлені як танок у строях дотичної епохи. Імпреза буде повторена в Бориславі, Стрию і Самборі.

— **Влом до суду.** До городського суду в Тлустім пов. Заліщики вломилися в ночі злодії й пробували розпороти залізну касу. Сполошені втікли, забравши тільки ріжні дрібнички. Каса залишилася легко ушкоджена.

— **Фабриканти грошей.** В Поточисках пов. Городенка арештували Степана Стасяка й двох товаришів, у яких найшли матеріяли до підроблювання монет.

Відозви й комунікати.

УКРАЇНЦІ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В ШИКАҐО.

У звязку з вісткою, проголошеною недавно в українській пресі у справі участи українців у світовій виставі в Шикаґо, подаемо цією дорогою до прилюдного відома ось-що:

1. Предмети, призначені як експонати на світову виставу в Шикаго, треба надіслати до львівського Комітету відповідно опаковані найдальше до 5. квітня 1933.

2. З огляду на те, що львівський Комітет не має ніяких фондів, треба одночасно з посилкою надіслати на кошти висилки й обезпечення по 5 зол. за кожний кільограм ваги експонату.

3. Гроші можна пересилати також складанками (чеками) „Рідної Школи“ (ч. 149.405), зазначуючи на середній частині вгорі: „Вистава“.

4. Кожний предмет мусить мати пришиту чи добре прикріплену адресу висилаючого.

5. До посилки треба долучити письмо зі списком усіх предметів і заміткою, чи надіслані предмети стають власністю Комітету чи висилаючого.

6. На кожному предметі й на списку (як точка 5) має бути для орієнтації Комітету зазначена ціна, яку власник бажав би одержати.

7. На предмети, призначені до продажі, визначить Комісія знавців при Комітеті ринкову ціну.

8. Предмети, оцінені знавцями, як непідхожі, Комітет зверне власникам, оплачуючи почту з грошей, надісланих на пересилку. Одночасно зверне решту присланих грошей.

9. Цю оповістку прохаемо уважати за відповідь Комітету всім тим що ще не одержали її окремо на письмі.

10. Посилки адресувати: „Рідна Школа“, Комітет Вистави, Львів, Ринок 10.

Повищі замітки відносяться теж до всіх льокальних комітетів.

Комітет Допомоги Українській Корпорації Світової Вистави в Шикаґо.

МАРІЯ ЙОЙКО,
абсольвентка Торговельної Академії,
по короткій і важкій недузі померла в Коломиї в 26. році життя дня 22. березня ц. р.

— **За грабунок 1 зол. 4 роки вязниці.** Окружний суд у Варшаві розглядав справу Едм. Ґоржкевського і Юз. Томасяка, що вирвали Олені Ткач на вулиці торбинку з 1.30 зол. Кожного з них засуджено на 4 роки вязниці.

— **Дорого заплатив.** Емеритованого судового канцеліста зі Старого Санча Жигмонта Брочека засудили адміністраційно на 500 зол. кари за оклик у честь Гітлера.

— **Ґрафа Лясоцького** засудив варшавський суд на 1 рік вязниці за образу польського народу.

— **Смерть проф. Іржі Полівки.** У вівторок 21. ц. м. помер у 75-ому році життя професор Карлового університету у Празі д-р Іржі Полівка, визначний славіст, що мав імя не тільки у славянському світі, але й поза ним. Покійний був членом чсл. Академії Наук, а також членом Академій у Києві, Петрограді, Софії, Білгороді й Осльо та членом Наук. Т-ва ім. Шевченка. Проф. Іржі Полівка був щирим другом українського народу і його змагань, що доказав м. ін. і своїм енерґійним виступом в обороні української (місцевої) мови на Закарпатті 1930 р. в часі наради, скликаної в справі викладової мови у тамошніх школах. Тим своїм становищем наробив він собі ворогів між закарпатськими русофілами, які зі своїми передпотоповими поглядами не могли простити ученому професорові того, що він у своїх виступах кермувався тільки й виключно інтересами науки, а не політичними мотивами.

— **Буря на Білому Морю.** Біля Архангельська шаліє від кількох днів на морю сильна буря. Всяка кмунікація з портами неможлива. Підчас бурі корабель „Персей“ зударився з кораблем „Свобода“. „Персей“ пішов на дно моря, причому згинуло 6 моряків. Одночасно розбилося об береги 20 рибацьких суден.

— **Правнук Франца Йосифа.** Один із правнуків австрійського цісаря Франца Йосифа І., князь Ернест Віндішґрец, має непересічний малярський талант. Знавці, після виставок в Австрії та Німеччині, висловились про його праці з похвалами. Мин. року його свояк граф Альфонс Паар, запропонував йому зробити фрески у своїй малій швайцарській віллі. Тому, що аристократи невиразно говорили про гонорар, прийшло до процесу. Паар запропонував Віндішґрецові 10.000 фр. за скінчену працю, але цей домагався 30.000. Цими днями відбулась судова розправа у Відні. Адвокат Паара твердив, що вся вілля графа не варт 30.000 швайц. фр. і що за такі гроші можна нині купити Рубенса. Суд підвищив мистцеві гонорар на 5.000 франків.

— **Ріжні вістки.** В усій Естонії з урядового наказу введений григоріянський календар замісць дотеперішнього юліянського. — Черговий сіоністичний світовий конґрес призначений на серпень ц. р. відбудеться імовірно в Антверпені. — Анґлійська статистика стверджує, що в усій Анґлії живе 15.403 французів, із чого 9.165 у Льондоні; анґлійців у Франції живе багато більше, та скільки невідомо. — У Ліеж помер у 70. році життя „кавчуковий король“ Оскар Енґельберт. — У Токіо вбили японського революційного письменника Кобайші. — Наслідник анґлійського престола пробує ввести як моду хустинки до носа з барвистими прапорами. — Підчас робіт у тунелі в околиці залізничого двірця у Майнц відкрили прегарно збережені римські терми (лазні).

Куток мови.

Не пишіть „ся“ окремо від дієслова, до якого воно належить; отже не пишіть: знайшлобся, виявилобся, а знайшлось би, виявилось би.

Замісць: сотка людей, треба **сотня**. Слова „сотка“ вживають на означення банкноту: „я дістав сотку“. Зам.: сотний, треба **сотий**.

Зам.: хоть, хотяй, треба: **хоч, хоча**.

Зам.: іменно, треба: **а саме, власне** („власне“ не змішувати з польським: (właśnie).

Зам.: то є (поль.), треба: **себто, значить**. Нпр.: Парлямент складався з представників усіх партій, то є: демократів, соціялістів...

Зам.: ціха (поль.) і черта (рос.), треба: **риса, ознака; прикмета, властивість**.

Не змішуйте двох слів: **„певний“ і „деякий“**. Нпр.: „Я маю певні дані“ може мати у нас, за польською мовою, два зовсім протилежні значіння: Маю безсумнівні дані і: Маю деякі (себто сумнівні) дані. Терміну „певний“ під впливом польської мови уживають у нас занадто часто у значінні „деякий“.

— **Для українських безробітних.** Дальший виказ деклярованих обідів і снідань для українських безробітних: інж. Трач Віктор 1 обід і 1 снідання, проф. Балаким Михайло 5 обідів і 5 снідань, інж. Стефанович Ярослав 10 обідів, Панкевич Степан 3 обіди, проф. Гусак Володимир 10 обідів. Готівкою зложили: пос. д-р Макарушка Любомир 5 зол., Пачовська Святослава 2, Напуркова Ант., Карачинів 2, Лельо Володимир, Перемишль 1, Крохмальницька Павлина 4, д-р Гинилевич, Левандівка 20, Білецька Марія 5.50, парох. уряд, Нановичі 2.27, пос. Яворський Олекса 10, дир. Костик Олександер 4 зол. Народня Організація Українців м. Львова складає всім жертводавцям щиру подяку від українських безробітних і голодних.

— **Ювилейний концерт Вагнера та Брамса в Рогатині влаштовує заходом „Учительської Громади"** знаний Рогатинщині композитор і пяніст, д-р Борис Кудрик. Концерт буде в неділю, 2. квітня в год. 8. вечором, в салі української гімназії.

— **Вигода для господинь.** Господарське життя все більше ускладнюється, тому мусимо шукати нових доріг, щоби полекшити це життя. Одним із важних чинників, ведення домашнього господарства, є закупно у відповідних осередках та полагоджувати їх так, щоби не займали господині зайвого труду. Тому поручаємо у тих випадках користати з послуг фірми „Орієнт Теа Ко" Варшава, Сенаторська 29, де за малі гроші можна дістати на письменне замовлення: чай, каву, какао, чоколяду по дуже низьких цінах і в найліпших якостях та ефектовнім опакованні.

—o—

Дописи.

ОТИНІЯ.

Загальні Збори Філії „Просвіти" відбулися дня 26. ц. р. у приявности делегата Матірнього Т-ва п. Гафтковича. Учасників 77, заступлені всі читальні. Філія наша як одна з наймолодших установ має нині 16 читалень, на яких у 14-ти читальнях організаційно-освітне життя йде повним руслом. За мин. рік наладнано у всіх майже читальнях діловодство, упорядковано бібліотеки, зреорганізовано істнуючі по читальнях аматорські гуртки і хори та створено, де їх не було, нові. До 3-х читалень, що мають свої власні домівки, прибуло в мин. році 7 дальших, яких домівки є в стадії будови. Для наладнання тісного організаційного звязку з поодинокими читальнями відбулася в часі року ціла низка анкет і сходин виділових читалень в Отинії; вислано теж кожної майже неділі і свята делегатів на села. Започатковано акцію самоосвітніх гуртків і пороблено перші кроки в напрямі творення жіночих секцій по читальнях. Нові здобутки при самій Філії такі: 1) Створення філіяльної бібліотеки, яка має вже 204 книжок. 2) Створення для місцевих членів і представників сіл членів Матірнього Т-ва прилюдної читальні часописів і книжок з необхідним уладженням з радієм включно. 3) Створення мандолінової орхестри, яка приготовляється до першого прилюдного виступу на Шевченківський концерт. 4) На високім рівні поставлений аматорський гурток і хор, що працює в самій Отинії та посилює свята й імпрези, уладжувані поодинокими читальнями в районі. 5) Акція призбирування фондів на закупно площі під будову Народнього Дому в Отинії, яка в мин. році дала у висліді квоту 392.35 зол., з того льокату на вкладкову книжечку 242.35 зол. і бон на 150 зол. до зреалізування в хвилині закупна площі. Виділ Філії обмежувався до найконечніших видатків в користав з допомоги місцевого Кружка „Рідної Школи" і голови Філії д-ра Дрогомирецького. Активи Філії з днем 24. II. 1933 були 532.23 зол., а то готівкою в касі 57.82 зол., вартість бібліотеки 439.05 зол., вартість інвентаря 59.70 зол. Загальний оборот 2.681 зол. 30 сот. Після ухвалення абсолюторії вибрано головою одноголосно д-ра Дрогомирецького, а решту виділових майже одноголосно (проти 4-х) у частинно зміненому складі. Ухвалено додаткову оплату до членських вкладок у висоті 50 сот., як також наложено на читальні оплату на організаційний фонд Філії у висоті 30 проц. з чистих доходів поодиноких читалень. Рішено теж потворити поодинокі секції при виділі, заопікуватися спеціяльно будовою нових читальняних домівок і занятися зорганізуванням самоосвітніх гуртків та жіночих секцій при читальнях.

БУЧАЧ.

Заг. Збори Українського Кооперативного Банку в Бучачі відбулися дня 14. III. ц. р. в домі українського Міщ. Брацтва. На 626 всіх членів банку було присутніх 112 членів. Збори відкрив голова Надз. Ради Українбанку о. І. Галібей. Звіт з провірки, переведеної в імени РСУК, відчитав дир. Виницький Сильвестер, котрий відчитав також звіт Дирекції. Із звіту помітне збільшення власних фондів банку. Запасний фонд та уділи зросли у звітовому році на 3.904 зол. Оборотові фонди банку зросли на 4.618 зол. Всіх позичок банку було на суму 89.023 зол., з того в останньому році розділено позичок на квоту 36.071 зол. Ульокування оборотових капіталів добре, бо 75 проц. всіх оборотових фондів ульоковано в дрібних селянських позичках. Залеглостей в позичках з кінцем 1932 р. мав банк на суму 19.234.57 зол., себто 25 проц. суми всіх позичок. За рік банк полагодив 192 подань у справі позичок, з чого 159 полагодив позитивно. З черги здавав звіт іменем контрольної комісії дир. О. Пендзей, котрий опісля поставив внесок ухвалити уступаючій дирекції абсолюторію. Над звітами виявлася дискусія, в якій забирали голос пп.: Гринь Комарницький, о. Василь Мельник, інж. Шепарович Юрій, Воронюк Михайло, Андрій Бурак і інші. Відповідали на всякі запити о. Галібей, д-р М. Гриньо, о. Лушпинський і дир. Виницький. Опісля Заг. Збори ухвалили одноголосно абсолюторію дирекції Банку. По затвердженні біляису і розділенню чистого зиску збори вибрали на місце уступаючих членів Надзірної Ради: о. І. Галібея (вдруге) і Кіндибалюка Леоніда. При вільних внесках забирали голос пп.: Гринь Комарницький, Михайло Воронюк, Микола Кізюк і інші. Деякі звертали увагу на потребу освідомлення селян, що всякі позички в банках не підлягають компетенції роземчих урядів; незнання цього чи теж зла воля деяких людей спричинюють непотрібні судові скарги і звязані з ними великі кошти. Збори тревали від год. 11 до 3 попол.

—o—

СПОРТ.

КОПАНИЙ МЯЧ.

Ярослав. Сян (Перемишль) — Огнісько 0 : 0

Змагання товариські, розіграні 26. III. Український Б-клясовий „Сян", хоч і без тренінгу, мужно ставив чоло А-клясовому „Огніску", тому гра покінчилася ремісовим вислідом. „Сян" у дуже добрій формі.

БОКС.

ЛЬВІВ. Гасмонея—Погонь 8 : 6. Ґрафіка—Світезь 11 : 5.

Копаний мяч за границею.

ПРАГА: Спарта — Лібен 3:2 (1:1); Вікторія (Пільзно) — Вікторія Жіжков 3:1 (1:0); Ф. Ц. Пільзно — Славія 2:1 (2:1); Наход — Богеміянс 4:1 (2:0).

ВІДЕНЬ: Австрія — Вакер 3:2 (1:0); Вієнна — Б. А. Ц. 3:0 (3:0); Рапід — Віґ 2:1 (0:0); В. А. Ц. — Гакоаг 4:5 (2:0); Адміра — Спортклюб 2:2 (2:1); Лібертас — Ф. А. Ц. — 2:1 (1:1).

БУДАПЕШТ: Уйпешті — Гунгарія 4:3 (2:2); III. Округа — Аттіля 2:1 (2:1); Будай — Немзеті 3:0 (2:0), Сорокшар — Сомогі 1:0 (0:0); Бочкай — Шеґед А. Ц. 3:2 (2:2).

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

В. Пачовський: РОЗСИПАНІ ПЕРЛИ. В-во „Краса і сила". II-е видання. Перемишль. Накладом А. Яцкова, 1933. Вінєта П. Ковжуна. Ст. 140.

о. д-р Г. Костельник: ҐЕНЕЗА ЖІНОЧОГО Й МУЖЕСЬКОГО ПОЛУ. Львів, 1933. ст. 32. Накладом автора.

Ціни набілу у Львові.

Маслосоюз платив кооперативам в дні 27. березня п. р. за масло десерове пріма зол. 3.—, за молоко 15—17 сот. Сметана 70 сот. Яйця 3—3.20 зол. Тенденція на масло легко знижкова, на молоко удержана, на яйця легко знижкова.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.